

4. Покровська Л.Л. Проблеми і перспективи розвитку електронної комерції. Сучасні проблеми науки та освіти. 2012. № 3.

5. Укрінформ. [Електронний ресурс]: [Інтернет-портал]. – Мультимедійна платформа іномовлення України. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2385945-ukraina-perehodit-na-cifrovu-ekonomiku-so-ce-oznacae.html>

6. Язлюк Б. Застосування диверсифікації при реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії підприємства. Наука молода. 2010. № 14. С. 198-202.

Микола Палюх

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

Ірина Спільник

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

КРИПТОВАЛЮТА ЯК ПОТЕНЦІЙНИЙ ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ: СУТНІСТЬ, ВЛАСТИВОСТІ, ПЕРСПЕКТИВИ

*«Віртуальні валюти, і насамперед, - Bitcoin,
заповнили уяву багатьох людей, вселили страх
серед інших і збили з пантелику всіх нас».*

Томас Карпер, американський сенатор

Невід'ємною складовою і важливим атрибутом цифровізації нової економіки є використання криптових валют (або криптовалют), які впевнено і невідворотно завойовують право на існування, подекуди кидають виклик усталеним економічним законам, руйнують традиційні уявлення та вимагають докорінної зміни бізнес-процесів.

Попри деяку химерність, нерозуміння, неприйняття та недовіру більшості, уряди держав, центральні банки країн, багато компаній, передові консалтингові фірми, ІТ-розробники та науковці усвідомлюють важливість віртуальної індустрії, досліджують криптовалюту, публікують документи про неї або здійснюють blockchain-проекти.

У найближчі роки чимало національних урядів вживатимуть значних кроків щодо створення безготівкового суспільства, де широкого поширення набудуть транзакції з використанням централізованої цифрової валюти (e-money). Одночасно децентралізована криптовалюта, яку деякі навіть розглядають як жорсткіші гроші, буде мати більш широке використання у всіх секторах економіки.

Маловідомий факт, що криптовалюти виникли як побічний продукт іншого винаходу. Сатоши Накамото, винахідник Bitcoin, першої і поки що найважливішої криптовалюти, ніколи не мав наміру вигадувати валюту. Найважливіша частина винаходу Сатоши полягала в побудові Bitcoin – нової децентралізованої електронної касової системи, яка використовує однорангову мережу для запобігання подвійного використання коштів.

Для порівняння розглянемо традиційну схему обліку грошей банківському рахунку: це ніщо інше, як записи у базі даних, які можна змінити лише за певних умов. Безготівкові гроші – це верифікований запис у деякій базі даних рахунків, залишків і транзакцій. Зазвичай це робиться центральним сервером, який реєструє залишки.

Для здійснення обігу цифрових грошових коштів потрібна мережа платежів з рахунками, балансами та транзакціями. Однією з основних проблем, яку має вирішити кожна платіжна мережа, є запобігання так званим подвійним витратам: запобігти тому, щоб один суб'єкт господарювання повторно витрачав ту ж суму.

Криптова валюта є свого роду альтернативною валютою та цифровою валютою (з якої віртуальна валюта є підмножиною). Криптовалюти використовують децентралізований контроль на відміну від централізованої цифрової валюти та центральних банківських систем [2].

У загальному випадку, криптовалюта – це цифрові гроші, створені за кодом, випуск і облік яких у формі цифрових записів про перекази (транзакції) відбувається із застосуванням криптографії (шифрування) в мережі рівноправних комп'ютерів. Або криптовалюта – це токен записи в реєстрі, розподіленому у блокчейн-ланцюгу в децентралізованих консенсусних базах даних. Вони називаються CRYPTO курсами, оскільки процес консенсусу (підтвердження) забезпечується не третіми особами (посередниками, довірителями), а надійною криптографією, математикою.

Описуючи властивості криптовалют, потрібно розділити транзакційні та грошові властивості. Хоча більшість криптовалют мають загальний набір властивостей, вони потребують з'ясування

Транзакційні властивості:

Незворотний характер: після підтвердження транзакцію не можна жодним чином скасувати. Операція не може бити відкликаною ні її ініціатором, ні банком, ні урядом, навіть якщо кошти відправлено шахраям або викрадено хакером у результаті зламу ключа або несанкціонованого доступу до комп'ютера.

2. Неперсоніфікованість: ні транзакції, ні рахунки не пов'язані з реальними ідентичностями. Одержання криптовалюти відбувається за так званими адресами, які є згенерованими ланцюжками, що мають близько 30 символів. Незважаючи на те, що зазвичай можна аналізувати транзакційний потік, не завжди можливо пов'язати реальну ідентичність користувачів з цими адресами.

3. Оперативність: транзакції в мережі розповсюджуються майже миттєво і отримують підтвердження протягом кількох хвилин. Оскільки вони відбуваються в глобальній мережі, то фізичне розташування контрагентів на тривалість процесів не впливає.

4. Безпека: Криптовалютні кошти захищені системою криптографії ключа. Лише власник приватного ключа може відправити криптовалюту. Сильна криптографія і математика великих чисел не дозволяють зламати цю схему.

5. Легітимність: отримання та надсилання криптографічної валюти не потребує якогось спеціального дозволу і не може бути заборонене. Для цього потрібні комп'ютер, інтернет і відповідне програмне забезпечення.

Грошові властивості:

1. Контрольований запас: більшість криптовалют обмежують поставку токенів. В Bitcoin, пропозиція скорочується в часі і досягає свого кінцевого числа приблизно в 2140 році. Всі криптовалюти контролюють поставку токена за графіком, написаним в коді. Це означає, що грошова пропозиція криптовалюти у кожному конкретному моменті майбутнього може бути приблизно підрахована сьогодні.

2. Немає боргу, але є носій: Fiat-гроші на банківському рахунку створюються заборгованістю, тому що цифри на рахунку, - це не що інше, як борги. Криптовалюта не є боргами, це такі ж гроші, як золоті монети.

3. Оскільки криптовалюта емітується нецентралізовано, жодна держава чи організація не бере за неї відповідальності. Ніхто не гарантує обмін Bitcoin, на будь-які товари чи Fiat-гроші.

4. Криптовалюту зберігають у «цифрових гаманцях», які можуть бути розміщені у хмарному сервісі, або на окремому комп'ютері. Гаманець, що схожий на віртуальний банківський акаунт, дозволяє надсилати, чи отримувати криптовалюту, сплачувати за товари або послуги.

Для кращого розуміння особливості криптовалюти, потрібно враховувати всі ці властивості. Криптовалюта як непотребуючий дозволу, незворотний і неперсоніфікований засіб платежу і нагромадження - це виклик контролю банків, фіскальних органів і урядів за грошовими операціями громадян, новий фактор монетарної та грошово-кредитної політики.

І хоча криптовалюти в основному використовуються як засіб платежу, вони породили надзвичайно динамічний, швидко зростаючий інвестиційний та спекулятивний ринок. Біржі, такі як «Okcoin», «Poloniex» або «Shapeshift», дозволяють торгувати сотнями криптовалют.

Усі разом вони вже коштують понад 50 млрд дол. [3] Їхній щоденний обсяг торгівлі перевищує рівень основних європейських фондових бірж.

У порівнянні з традиційними активами волатильність криптовалюти досить висока.

Середньоденна волатильність Fiat-грошей, як правило, не перевищує 3-4%. Для криптовалют прийнятні коливання курсу в межах 20%, іноді вони сягають до 50%, у той час, як середньоденна волатильність багатьох криптовалют перевищує 100% [4].

З позицій бухгалтерської науки криптовалюта – потенційний об'єкт для обліку. У діяльності підприємства можуть мати місце факти господарського життя, внаслідок яких воно стане власником або розпорядником нефіатних (електронних, криптовалютних) грошей.

Ці активи, гіпотетично, можуть бути одержані внаслідок інвестування в діяльність акціонерами товариства (учасниками), сторонніми інвесторами; одержані як засіб платежу за продукцію, товари, послуги; набуті внаслідок інвестицій на ринку криптовалют, і врешті-решт одержані самостійно внаслідок криптовалютного майнінгу.

Підприємство може також здійснювати витрачання криптовалютних коштів, до прикладу, на погашення заборгованості за придбану продукцію, товари, послуги; здійснювати розрахунки у криптовалюті з робітниками і службовцями, з учасниками; інвестувати криптовалюту та збувати її на відповідному ринку.

Оскільки в законодавчому плані ці питання не є врегульованим, а нормативні та інструктивні матеріали з цих питань також відсутні, то слід керуватися логічними міркуваннями такого роду:

За своєю природою віртуальні гроші – це фінансовий актив.

Підставою для відображення в обліку криптовалюти має бути відповідний документ, наприклад витяг про залишки електронного гаманця.

Облік криптовалюти, як і готівки в національній та іноземній валюті, в традиційній системі необхідно здійснювати на рахунках відповідного 3 класу.

За дебетом відображаються операції щодо надходження криптовалюти на підприємство, а за кредитом – її вибуття; сальдо може бути тільки дебетовим, що відображає залишок криптовалюти в електронному гаманці.

Відображення криптовалюти на рахунках обліку необхідно здійснювати в розрізі окремих її видів.

Для відображення в балансі, залишки за рахунком Криптовалюта повинні бути перераховані у національній валюті за чинним на дату складання балансу курсом.

Однак, реалізація більшості з вищевикладених моментів є, якщо не неможливою, то вкрай проблематичною в умовах юридичної неврегульованості функціонування криптовалют та їх відображення в системі фінансового обліку, повної відсутності нормативного та інструктивно-методичного забезпечення здійснення обліку подібних господарських операцій. Ні у Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», ні у стандартах бухгалтерського обліку, як вітчизняних, так і міжнародних, жодним чином не йдеться про криптовалюту та її відображення в обліку і звітності.

Можна стверджувати, що чинна система обліку абсолютно неготова до адекватного відображення фактів, які невдовзі стануть звичайною практикою, не говорячи вже про повний перехід обліку на прийдешні block chain-технології.

Список використаних джерел

1. What is Cryptocurrency: Everything You Need To Know [Ultimate Guide] [Електронний ресурс] URL: <https://blockgeeks.com/guides/what-is-cryptocurrency/>

2. Біткоїни — цифрові гроші майбутнього. [Електронний ресурс] URL: <http://thefuture.news/bitcoin/>

3. Готуємося до цифрової гривні: Як працюють електронні гроші та криптовалюта [Електронний ресурс] URL: <https://www.depo.ua/ukr/money/gotuyemosya-do-cifrovoyi-grivni-yak-pracyuyut-elektronni-groshi-ta-kriptovalyuta-20170726612724>

4. Волатильність криптовалют: чому скачет курс и изменится ли ситуация [Електронний ресурс] URL: <https://cryptonet.biz/ru/volatilnost-kriptoalyut-pochemu-skachet-kurs-i-izmenitsya-li-situatsiya>

Олена Панухник

д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний
технічний університет імені Івана Пулюя,
керівник експертно-дослідницької лабораторії
з фінансово-економічних проблем
Корпорація «Науковий парк
«Інноваційно-інвестиційний кластер Тернопілля»

ФОРМУВАННЯ МІКРОРЕГІОНАМИ ЕФЕКТИВНОЇ МІСЦЕВОЇ ПОЛІТИКИ НА ЗАСАДАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ КОМУНІКАЦІЙ

«Бізнес, міста та навіть цілі країни стають «цифровими». Через впровадження інтелектуальних та цифрових функцій змінюється цінність продуктів та послуг, а фізичні процеси та дані, котрі стали «цифровими» та «хмарними», перетворюються на сервіси та стають частиною «цифрової» економіки. Big Data та «Інтернет речей» ведуть виробничий світ до «Індустрії 4.0», до кіберсистем та кібервиробництва», – зазначено у «Цифровій адженді України – 2020» [1].

Розвиток цифрової економіки України полягає у створенні ринкових стимулів, мотивацій, попиту та формуванні потреб щодо використання цифрових технологій, продуктів та послуг серед українських секторів промисловості, сфер життєдіяльності, бізнесу та суспільства для їх ефективності, конкурентоздатності та національного розвитку, зростання обсягів виробництва високотехнологічної продукції та благополуччя населення.

Цифрова економіка базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, стрімкий розвиток та поширення яких вже сьогодні впливають на традиційну (фізично-аналогову) економіку, трансформуючи її від такої, що споживає ресурси, до економіки, що створює ресурси. Саме дані є ключовим ресурсом цифрової економіки, вони генеруються та забезпечують електронно-комунікаційну взаємодію завдяки функціонуванню електронно-цифрових пристроїв, засобів та систем.

Цифровізація є визнаним механізмом економічного зростання завдяки здатності технологій позитивно впливати на ефективність, результативність, вартість та якість економічної, громадської та особистої діяльності.

Для багатьох сфер життєдіяльності та економіки України використання «цифрових» трендів є вкрай актуальним питанням: вони є фактично готовими стратегіями відповідних рішень, ініціатив та дій; їх використання може бути критичним для подолання великої кількості економічних та соціальних викликів країни. Також вони здатні трансформувати систему, сферу, галузь і т. ін. у нову якість, зробити це швидше та дешевше, ніж традиційні «аналогові» підходи. Кінцевим результатом є ефективність, конкурентоздатність та створення нових цінностей [2].

Соціальна згуртованість в своїй основі передбачає життя мешканців соціополісу єдиною спільнотою за відсутності маргінальних груп. Зазвичай, соціальну згуртованість оцінюють як взаємодію наступних факторів: соціальна залученість всіх громадян, здатність спільноти разом отримувати і розпоряджатися соціальним капіталом, соціальна мобільність, відсутність серйозної класової сегрегації. Ця характеристика дуже важлива з точки зору єдності територіальної громади [3].

Низові територіальні одиниці, не маючи достатньо великого власного потенціалу до розвитку, тяжіють до більш потужного центру, формуючи мікрорегіон. Мікрорегіон як